

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ

Герман Ксенія Віталіївна

Викладач

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, Україна*

У розвинених мовах, таких як англійська, українська, новогрецька і багато інших, кількість неологізмів, зафіксованих у газетах і журналах протягом одного року, складає тисячі. Це обумовлено соціальною потребою в іменуванні всього нового та в його осмисленні, внутрішньомовними чинниками - тенденціями до економії, уніфікації, системності мовних засобів, етимологією, завданнями експресивно-емоційної стилістичної виразності. У дисертації Ю. К. Волошина зазначено: «При аналізі визначень поняття «неологізм» різними дослідниками стають очевидними дві точки зору, які полягають в тому, що термін «неологізм» застосовується як до слів, що з'явилися в мові для позначення нових понять, так і до слів, які по-новому позначають вже існуючі поняття, й до слів, що набувають нового значення (Гальперін І. Р., Олексенко Н. Г. тощо)» [1].

Збагачення словникового складу мови є необхідною умовою її існування. Стрімкий розвиток технологій у сучасному світі і поява нових можливостей забезпечує постійне поповнення мови новою лексикою, а необхідність її вивчення і опису обумовило створення та розвиток окремої галузі лінгвістичної науки – неології. Дослідження у галузі неології охоплюють чимало питань з метою пояснити поняття неологізму, процес виникнення нових слів, а також зміни, які новітня лексика вносить у розвиток мови. Для того, щоб охопити всі аспекти дослідження появи і функціонування неологізмів, сформувалися підходи до вивчення цього явища, які варто розглянути детальніше.

Хоча й існує чимало різних підходів до вивчення неологізму як основної одиниці неології, що зумовлено різними поглядами і трактуваннями цього явища, більшість наукових робіт і досліджень українських і закордонних вчених ґрунтуються на класичному у сфері неології підході - структурно-семантичному. Вивчення неологізмів в рамках цього підходу дає можливість описувати нові факти і явища мови й мовлення, досліджувати їх структуру і семантику, способи творення й особливості вживання, класифікувати нові слова, визначати їх місце і роль у системі сучасних мов, а також вивчати їх вплив на мови і зміни, що вони зумовлюють. Саме за допомогою цього підходу лінгвістика поповнилася численними працями, орієнтованими на дослідження неологізмів. 4В останнє десятиліття активізувався соціолінгвістичний підхід до вивчення нової лексики. Відзначається значний вплив просторіччя, спеціальних підмов, особливо жаргонів і терміносистем (наприклад, комп'ютерної, економічної, політичної й іншої термінології) на сучасну літературну мову і мову мас-медійного дискурсу [2].

У рамках соціолінгвістичного дослідження нової лексики розглядаються питання розвитку лексичної підсистеми мови, обумовленого впливом соціально-економічних і політичних перетворень, що відбуваються в суспільстві. Останнім часом у лінгвістиці з'явився новий підхід у дослідженні неологізмів – когнітивний, який пояснює появу нових слів у мові активною пізнавальною діяльністю людини, переосмисленням відомих фактів і явищ, продукуванням нових об'єктів та ідей і необхідністю їх найменування [3].

Дослідження нової лексики з точки зору функціонального підходу передбачає

аналіз способів утворення неологізмів, виявлення внутрішніх закономірностей, за якими здійснюється вибір та адекватне вживання тої чи іншої лексичної одиниці у конкретному комунікативному акті [4]. При функціональному підході розглядається вживання лексичних одиниць, їх функціонування у певних сферах діяльності, які забезпечують комунікативний процес та функції, які вони виконують, а саме:

- **словотворча** – утворення нових слів шляхом словоскладання, афіксації і т.д.;
- **номінативна** – виникнення нової лексичної одиниці з новою структурою та значенням, тобто нового номінанту, що позначає нове поняття;
- **емотивна** – внесення стильового забарвлення афіксами.

В основі прагматичного підходу до вивчення нової лексики лежить дослідження варіативності слова. Під варіативністю розуміють сукупність варіантів в межах слова, кожен з яких може бути прагматичним варіантом і виконувати прагматичну функцію. Тому при прагматичному підході розглядається вживання слова в різних комунікативних ситуаціях залежно від соціального, територіального, національного, вікового та інших статусів учасників комунікації [4].

Певний період вживання неологізму є важливим фактором добору лексичних інновацій тому, що впливає на збереження "новизни" або її втрати, наприклад, **βιομηχανοποίηση, κλωνοποίηση, αποκέντροποίηση, χριστιανοποίηση** дослідники відносили до неологізмів у вісімдесятих - дев'яностих роках, тому вважаємо доцільно вказувати в реєстрах неологізмів рік появи та рік втрати цього статусу.

Лексикографічне опрацювання неологізмів на сучасному етапі розвитку лінгвістики включає наявність у словниковій дефініції системи позначок про прагматичну ситуацію та прагматичні компоненти нового слова (наприклад, **μτφ., λογ., λαϊκот**).

Отже, ми можемо зробити висновки, що відсутність чіткого визначення поняття неологізму зумовлене різними підходами до вивчення цього поняття, а основними підходами до вивчення нової лексики є структурно-семантичний, соціолінгвістичний, когнітивний, функціональний та прагматичний.

Список використаних джерел:

1. Волошин Ю. К. Общий американский сленг: Состав, деривация и функция. Лингвокультурологический аспект : дис. докт. філ. наук / Волошин Ю. К. – Краснодар, 2000. – 341 с.
2. Грицай І.С. Сучасні підходи до вивчення неологізмів [Електронний ресурс] / І.С. Грицай. – Режим доступу : <http://www.kamts1.kpi.ua/node/1010>.
3. Грицай І.С. Сучасні підходи до вивчення неологізмів [Електронний ресурс] / І.С. Грицай. – Режим доступу : <http://www.kamts1.kpi.ua/node/1010>.
4. Заботкина В.И. Соотношение прагматической и семантической вариативности в лексике современного английского языка / В.И.Заботкина // Вариативность в германских языках: Тез. докл. Всесоюз. науч. конф. – Калинин, 1988. – 300 с.